Eiropas Savienības
Padome

Briselē, 2026. gada 20. novembrī
(OR. en)

15479/26

CULT 138
CULT HERIT 33

DARBA REZULTĀTI

Sūtītājs:	Padomes Ģenerālsekretariāts
Saņēmējs:	delegācijas
Temats:	Padomes un Padomē sanākušo dalībvalstu valdību pārstāvju rezolūcija par ES 2027.–2030. gada darba plānu kultūras jomā

Pielikumā ir pievienota minētā rezolūcija, ko Padome (Izglītība, jaunatne, kultūra un sports) apstiprināja savā 2026. gada 20. novembra sanāksmē.

PIELIKUMS

Padomes un Padomē sanākušo dalībvalstu valdību pārstāvju rezolūcija par ES 2027.–2030. gada darba plānu kultūras jomā

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME UN PADOMĒ SANĀKUŠIE DALĪBVALSTU VALDĪBU PĀRSTĀVJI,

VĒLREIZ APLIECINOT

– ilgtermiņa stratēģisko redzējumu izvirzīt kultūru Eiropas identitātes centrā, kas izklāstīts kopīgajā deklarācijā "Eiropa kultūrai – kultūra Eiropai", par kuru Eiropas Savienības Padome, Eiropas Parlaments un Eiropas Komisija vienojās 2026. gada 18. jūnijā [1];

ATZĪSTOT

– ES darba plānus kultūras jomā un to ietvaros sasniegtos rezultātus, ar ko noteiktas augsta līmeņa politiskās prioritātes un uz nākotni vērsta programma dalībvalstu iesaistei kultūras politikā Savienības līmenī;

ATZĪSTOT

– kultūrai piemītošo pamatvērtību kā jēgas, iedvesmas, inovācijas, cilvēciskās saiknes, savstarpējas sapratnes, identitātes un kopienas avotam;

– to, ka Eiropas kultūras un valodu daudzveidība ir kopīgs mantojums, kas būtu jāciena, jāatbalsta un jāsaglabā visu labumam;

– kultūras centrālo lomu demokrātijas aizsargāšanā un Eiropas vērtību veicināšanā, kā arī miera, sabiedrības noturības, sociālā dialoga, iekļaušanas, sociālās kohēzijas un visu Savienības iedzīvotāju veselības un labbūtības veicināšanā;

[1] C/2026/3440, 25.6.2026.

– kultūras lomu dzimumu līdztiesības veicināšanā un to, ka Savienībai ir jātiecas novērst nevienlīdzību un sekmēt vienlīdzību visās tās darbībās atbilstīgi LESD 8. pantam;

– kultūras un radošo nozaru (KRN) unikālo lomu zaļās pārkārtošanās paātrināšanā, atbilstīgi Savienības mērķiem iekļaujot ilgtspēju, noturību un klimatadaptāciju;

– KRN izšķirošo lomu nodarbinātības radīšanā visā Savienībā un izaugsmes, konkurētspējas, inovācijas un iekļaujošas ilgtspējīgas attīstības veicināšanā;

– kultūras nozīmi ES divpusējās un daudzpusējās ārējās attiecībās un sadarbībā un jo īpaši – tās partnerattiecībās ar *UNESCO* un Eiropas Padomi;

ŅEMOT VĒRĀ

– to, ka Krievija turpina agresijas karu pret Ukrainu, kas ietver mērķtiecīgu kultūras mantojuma iznīcināšanu, uzbrukumus tās KRN un uzbrukumus Ukrainas māksliniekiem un kultūras jomas darbiniekiem;

– arvien novērojamo ģeopolitisko nestabilitāti visā pasaulē, tostarp konfliktu skartos reģionos, kas rada ievērojamus draudus kultūras mantojumam, māksliniekiem un kultūras jomas darbiniekiem un atstāj tālejošas sekas uz tiem;

– reālās un tūlītējās sekas, ko vides un klimata krīzes atstāj uz kultūrainavu un kultūras mantojumu un plašākā mērogā – uz KRN, turklāt ņemot vērā, ka Eiropa, būdama visātrāk sasilstošais planētas kontinents, piedzīvo vēl neredzētu biodaudzveidības zudumu, arvien nopietnākus karstuma viļņu, savvaļas ugunsgrēku, sausuma, spēcīgas snigšanas, plūdu, jūras karstuma viļņu un vētru ciklus [2];

---

[2] Sk. *European State of Climate Report 2025*, https://climate.copernicus.eu/esotc/2025.

– nemitīgos izaicinājumus, ar ko saskaras demokrātijas Savienībā un pasaulē, tostarp apdraudējumu mākslinieciskajai brīvībai un kultūras iestāžu autonomijai, kā arī centienus, kas tiek īstenoti, lai palīdzētu koordinēt, mobilizēt, papildināt un stiprināt Eiropas kolektīvo reakciju uz šiem izaicinājumiem [3];

– digitālās tehnoloģijas (sevišķi mākslīgā intelekta (MI)) straujo attīstību, kas rada iespējas radošās prakses atbalstam un kultūras mantojuma aizsargāšanai un bagātināšanai, vienlaikus raisot bažas par draudiem cilvēka radošumam, kultūras un valodu daudzveidībai, darbvietu drošībai, kiberdrošībai, datu suverenitātei, taisnīgam atalgojumam un intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzībai kultūras un radošajās nozarēs;

ATGĀDINOT

– paziņojumu "Kultūras kompass Eiropai", ko Komisija izdeva 2025. gada 12. novembrī [4];

– Komisijas 2026. gada 2. jūlija ziņojumu par ES 2023.–2026. gada darba plānu kultūras jomā;

– politikas atsauces dokumentus, kas izklāstīti šīs rezolūcijas IV pielikumā;

VIENOJAS

– atbalstīt Eiropas kultūras jomas sadarbības stiprināšanu, veicināt kultūras un valodu daudzveidību un nodrošināt Eiropas pievienoto vērtību, ņemot vērā pašreizējo kultūras, sociālo, ekonomisko, drošības un politisko kontekstu un pienācīgi ievērojot subsidiaritātes un proporcionalitātes principus;

---

[3] Sk. Eiropas demokrātijas vairogs: spēcīgas un noturīgas demokrātijas stiprināšana.
[4] Dok. 15410/25.

– par turpmāk uzskaitītajām prioritārajām jomām laikposmam no 2027. līdz 2030. gadam, kuru pamatā ir 2025. gada Kultūras kompasa Eiropai pamatvirzieni:

a) Eiropas vērtību, kultūras tiesību un māksliniecisķās brīvības stiprināšana;

b) Pilnvērtīgu iespēju nodrošināšana māksliniekiem un kultūras jomas darbiniekiem un cilvēku un sabiedrības atbalstīšana;

c) Kultūra un konkurētspēja, noturība, inovācija, ilgtspēja un kohēzija;

d) Starptautiskās kultūras attiecības (SKA) un partnerības.

AICINA DALĪBVALSTIS

– attiecīgā gadījumā ņemt vērā šā darba plāna prioritārās jomas savas valsts kultūrpolitikas izstrādē un apsvērt dalībvalstu sadarbības iespējas, kas izriet no minētajām jomām.

AICINA EIROPAS KOMISIJU

– līdz 2030. gada jūnijam sagatavot ziņojumu par ES 2027.–2030. gada darba plāna kultūras jomā īstenošanu, balstoties uz ES dalībvalstu brīvprātīgu ieguldījumu;

– regulāri informēt Padomi par 2027.–2030. gada darba plāna kultūras jomā un attiecīgā gadījumā tā konkrēto darbību īstenošanu, lai dalībvalstīm tiktu nodrošināts kopējs pārskats par virzību un rezultātiem, vienlaikus sadarbojoties ar dalībvalstīm, lai nodrošinātu rezultātu pienācīgu redzamību un piekļūstamību kultūras nozarēm un pilsoņiem.

I. PRIORITĀRĀS JOMAS

a) Eiropas vērtību, kultūras tiesību un mākslinieciskās brīvības stiprināšana

Sociālās, kultūras un ģeopolitiskās norises iepriekšējos darba plānos kultūras jomā ir izcēlušas kultūras stratēģisko nozīmi Eiropas vērtību veicināšanā, demokrātijas stiprināšanā un spēcīgāku un noturīgāku sabiedrību veidošanā. Darbībām saskaņā ar 2027.–2030. gada darba plānu būtu vēl vairāk jāstiprina izpratne un informētība par kultūras tiesībām kā veidu, kādā uzlabot piekļuvi kultūrai un līdzdalību tajā, kā arī mākslinieciskās izpausmes un jaunrades brīvību.

Piekļuve kultūrai un līdzdalība tajā joprojām ir kultūras tiesību pamatpīlāri, kā atzīts attiecīgajos cilvēktiesību instrumentos [5]. Darba plānam būtu jāatbalsta koordinēta Savienības rīcība, lai veicinātu iekļaujošu līdzdalību gan materiālajā, gan nemateriālajā kultūrā un kultūras mantojumā, gan arī digitālajās kultūras vērtībās. Kultūras iestādes, tostarp bibliotēkas, muzeji, teātri, kino un kultūras mantojuma objekti, kā arī kvalitatīva dzīves vide veicina demokrātisko līdzdalību un pilsonisko iesaisti, vienlaikus stiprinot kopienā balstītus kultūras un sociālos centrus. Tas ir īpaši svarīgi jauniešiem un vecāka gadagājuma cilvēkiem, lauku un attālām kopienām, tostarp tām, kas atrodas Savienības tālākajos reģionos, personām ar invaliditāti un marginalizētām grupām.

---

5 Sk., piemēram, Vispārējo cilvēktiesību deklarāciju (*UDHR*) un Starptautisko paktu par ekonomiskajām, sociālajām un kultūras tiesībām.

Dažādu veidu draudi mākslinieciskajai brīvībai joprojām ir viens no aspektiem, kas raisa lielas bažas KRN [6]. Ieinteresētās personas ir aicinājušas pieņemt pasākumus reaģēšanai uz šiem draudiem, tostarp izstrādāt stingrus rādītājus un veikt mākslinieciskās brīvības monitoringu konkrētās valstīs. Būtu jāstiprina sadarbība ar Eiropas Padomi un *UNESCO*, lai atbalstītu esošās iniciatīvas, izstrādātu turpmākas kopīgas iniciatīvas un izvairītos no dublēšanās.

Darba plānam būtu jāveicina labāka izpratne par Eiropas kultūras mantojumā iedibinātajiem principiem un vērtībām, kas ir kopīgs atceres, izpratnes, identitātes, dialoga, kohēzijas un radošuma avots.

b) Pilnvērtīgu iespēju nodrošināšana māksliniekiem un kultūras jomas darbiniekiem un cilvēku un sabiedrības atbalstīšana

Mākslinieku un KRN darbinieku statusa, darba apstākļu un pārrobežu mobilitātes stiprināšana, vienlaikus ievērojot sociālo partneru lomu un autonomiju, joprojām ir viena no galvenajām kultūras politikas prioritātēm Savienībā, un tā ir būtiska, lai aizsargātu KRN dzīvotspēju un palielinātu to ietekmi. Māksliniekiem un kultūras jomas darbiniekiem ir tiesības uz godīgiem, taisnīgiem, veselīgiem un drošiem darba apstākļiem, savukārt taisnīgs atalgojums un piemēroti darba nosacījumi arī palīdz saglabāt mākslinieciskо brīvību un kultūras un valodu daudzveidību. Mobilitātes veicināšana pa visu Eiropu ir būtiska, lai sekmētu mākslinieciskо un radošo sadarbību, atbalstītu karjeras attīstības iespējas un nodrošinātu kultūras darbu apriti.

---

6 Sk. Komisijas ziņojumu par ES 2023.–2026. gada darba plānu kultūras jomā.

2027.–2030. gada darba plāns balstās uz Eiropas līdzšinējo kolektīvo darbu mākslinieku statusa aizsardzībai un taisnīga atalgojuma nodrošināšanai māksliniekiem un KRN darbiniekiem valsts un reģionālā līmenī. Lai nodrošinātu nepārtrauktību, būtu jāņem vērā ieteikumi, kas izklāstīti 2023. gada atvērtās koordinācijas metodes (AKM) ziņojumā *"The status and working conditions of artists and cultural and creative professionals"* ("Mākslinieku un kultūras un radošo profesiju pārstāvju statuss un darba apstākļi"), tostarp, veicot izvērtēšanu un apmainoties ar paraugpraksi. Darba plānam arī būtu jāatbalsta Padomes ieguldījums turpmāku politikas iniciatīvu izstrādē šajā jomā, tostarp, savlaicīgi sniedzot ieguldījumu ES Mākslinieku hartā [7].

Darba nestabilitāte un dzimumu un pārstāvības atšķirības joprojām negatīvi ietekmē mākslinieku un KRN darbinieku labbūtību, un šajā periodā šo jautājumu būtu jāturpina risināt. Mākslinieku un KRN darbinieku prasmju pilnveide un mācības, tostarp tradicionālo prasmju un arodu, kā arī jauno digitālo tehnoloģiju jomā, arī kļūs arvien nozīmīgāka, tehnoloģiskajām un ekonomiskajām pārmaiņām turpinot ietekmēt nozares. Citi svarīgi problēmjautājumi ir saistīti ar kultūras un mākslas izglītības, kino un medijpratības uzlabošanu, izmantojot formālo, neformālo un ikdienējo mācīšanos mūžizglītības ietvaros.

Turklāt darba plāna mērķis ir turpināt ES līmeņa sadarbību kultūras un veselības jomā, veicinot kultūras lomu labbūtības, dzīves kvalitātes, psihoemocionālās un sociālās veselības un kopienu noturības veicināšanā. Pamatojoties uz 2025. gada AKM ziņojumu *"Culture and Health – Time to Act"* ("Kultūra un veselība – laiks rīkoties"), šis darbs palīdzēs izstrādāt ES pamatnostādnes par kultūru, veselību un labbūtību [8].

---

7 Komisijas iniciatīva Kultūras kompasa Eiropai ietvaros.

8 Komisijas iniciatīva Kultūras kompasa Eiropai ietvaros.

c) Kultūra, konkurētspēja, noturība, inovācija, ilgtspēja un kohēzija

Eiropas KRN ir ļoti svarīgas Savienības konkurētspējai, nodarbinātībai un inovācijai. Tomēr tās saskaras ar nepieredzētiem ekonomiskiem un tehnoloģiskiem izaicinājumiem. Laikā, kad valda liela ekonomiskā nenoteiktība, inflācija un spiediens uz valstu budžetiem, 2027.–2030. gada darba plānam būtu jāveicina stratēģiskas investīcijas KRN. Līdztekus kultūras integrēšanai publiskajā finansējumā, tostarp Savienības finansēšanas mehānismos, īpašu akcentu varētu likt uz inovatīvām finansēšanas pieejām, tostarp filantropiju, publiskā un privātā sektora partnerībām un citiem mehānismiem privātā kapitāla piesaistīšanai. Lai palielinātu informētību par iespējām un stiprinātu sadarbību, būs svarīgi atbalstīt paraugprakses attīstīšanu un apmaiņu inovatīvu finansēšanas instrumentu jomā un iesaistīt plašu ieinteresēto personu loku dažādās teritorijās, tostarp reģionos ar ierobežotām spējām un tālākajos reģionos. Ilgtspējīgas un paredzamas investīcijas kultūrā joprojām ir būtiskas, lai aizsargātu kultūras un valodu daudzveidību, kultūras mantojumu, mākslinieciskо brīvību un KRN ilgtermiņa noturību.

Laikposmā no 2027. līdz 2030. gadam Eiropai ir jāstrādā pie tā, lai pievērstos MI, jo īpaši ģeneratīvā MI, ietekmei uz KRN, līdzsvarojot tā iespējas ar iespējamiem apdraudējumiem. Šādi apdraudējumi ietver ietekmi uz cilvēka radošumu, nodarbinātību, taisnīgu atalgojumu, uzņēmējdarbības modeļiem, konkurētspēju, datu izmantošanu, autortiesībām un blakustiesībām, pārredzamību, piekļūstamību, atrodamību, valodu daudzveidību un Eiropas satura pamanāmību. Lai pievērstos šai ietekmei, būtu jāmodernizē autortiesību infrastruktūra [9]. Lai uzraudzītu norises šajā strauji augošajā jomā, apzinātu piemērotus politikas risinājumus un izvairītos no citās Padomes darba sagatavošanas struktūrās veiktā darba dublēšanās, vienlaikus ievērojot speciālo zināšanu un kompetenču jomas, būtiska būs pastāvīga informācijas apmaiņa starp dalībvalstīm ar politikas dialogu atbalstu, stratēģiskās prognozēšanas pasākumi un ieinteresēto personu iesaiste. Plānotā MI stratēģija kultūras un radošajām nozarēm [10] tiks balstīta uz apspriedēm ar dalībvalstīm.

---

[9] Autortiesību infrastruktūra būtu jāsaprot kā "noteikumu, tehnoloģiju un institūciju kopums, kas nosaka datu pārvaldības praksi radošajās industrijās".

[10] Komisijas iniciatīva Kultūras kompasa Eiropai ietvaros, kuras pamatā ir MI pielietošanas stratēģija.

Ir vajadzīga turpmāka koordinēta rīcība, lai uzlabotu Eiropas kultūras datu pieejamību un salīdzināmību, uzlabojot KRN ekonomiskās, vides un sociālās ietekmes uz ekonomiku un sabiedrību kopumā monitoringu un izvērtēšanu. Darba plānam būtu jāveicina plānotā ES kultūras datu centra attīstība [11].

Ir jāreaģē arī uz klimata krīzes pastāvīgo ietekmi uz Eiropas kultūras un mantojuma nozarēm, kā arī citiem notiekošajiem konfliktiem un cilvēku izraisītām krīzēm. Kultūrai un kultūras mantojumam arī turpmāk būtu jāsaņem pienācīga uzmanība attiecīgajās stratēģijās un starpnozaru sadarbībā saskaņā ar Savienības pieeju sagatavotībai, tostarp kopīgo paziņojumu par sagatavotības savienības stratēģiju. Tajā pašā laikā darba plānam būtu jāstiprina sadarbība attiecībā uz KRN sagatavotību riskiem, riska novēršanu un pārvaldību, vidēja termiņa un ilgtermiņa pielāgošanos klimata pārmaiņām un reaģēšanu ārkārtas situācijās, kā arī kultūras mantojuma atjaunošanu un atgūšanu. Tam būtu jāveicina digitalizācijas izmantošana kultūras un mantojuma, tostarp audiovizuālo arhīvu, saglabāšanā.

Lai veicinātu kopīgu Eiropas identitāti, sociālo kohēziju un ilgtspējīgu attīstību, joprojām ir būtiski atbalstīt materiālā un nemateriālā kultūras mantojuma, tostarp zemūdens kultūras mantojuma, saglabāšanu, saudzēšanu, atjaunošanu un popularizēšanu. Lai apkarotu kultūras priekšmetu nelikumīgu tirdzniecību un aizsargātu kultūras mantojumu no postījumiem, ko izraisa dabas katastrofas, klimata pārmaiņas, konflikti, zādzības no kultūras iestādēm un cilvēku iejaukšanās, ir vajadzīga pastāvīga sadarbība, zināšanu apmaiņa un integrēšana plašākā reaģēšanā uz konfliktiem un krīzēm un sagatavotības pasākumos.

[11] Komisijas iniciatīva Kultūras kompasa Eiropai ietvaros.

KRN būtu jāmudina turpināt zaļo pārkārtošanos un palielināt ilgtspēju, tostarp, izmantojot klimatnoturīgu infrastruktūru, ilgtspējīgus ražošanas procesus un samazinot siltumnīcefekta gāzu emisijas.

Īpaša uzmanība būtu jāpievērš būvētās vides kvalitātei un arhitektūras nozares lomai tās panākšanā saskaņā ar Jauno Eiropas "Bauhaus" [12]. KRN arī būtu jāatzīst par pārmaiņu virzītājspēku, kas palīdz veicināt vidisko atbildību un ilgtspēju. Šajā sakarā darba plānam būtu jābalstās uz ieteikumiem, kas sniegti 2025. gada AKM ziņojumā *"Creative Shifts: Empowering culture for sustainable living"* ("Radošās pārbīdes: kultūras iespēcināšana ilgtspējīgam dzīvesveidam").

Turklāt darba plānam būtu jāveicina sadarbība politikas izstrādē dažās kultūras un radošajās apakšnozarēs, piemēram, audiovizuālajā (tostarp kino, televīzijas, videospēļu un multivides), mūzikas nozarē, bibliotēku nozarē, izdevējdarbības un grāmatu nozarē, radošās modes un dizaina, arhitektūras un kultūras mantojuma nozarē, – lai uzlabotu konkurētspēju, noturību, inovāciju un ilgtspēju.

[12] Arī atbilstīgi dalībvalstu ekspertu AKM grupas darbam attiecībā uz ieguldījumiem augstas kvalitātes arhitektūrā un dzīves vidē ikvienam (2021. gads).

d) Starptautiskās kultūras attiecības (SKA) un partnerības

Darba plānā uzmanība būtu jāpievērš kultūras lomai Savienības ārējā darbībā un diplomātijā, pamatojoties uz ieteikumiem, kas sniegti AKM ziņojumā par starptautisko kultūras noteikumu pārvaldību *"From soft power to Deep Power: EU Governance of ICR in a Changing World"* ("No maigās varas uz dziļo varu: ES starptautisko kultūras attiecību pārvaldība mainīgā pasaulē"). Darba plānā paredzētajām darbībām būtu jāatbalsta saskaņota pieeja starptautiskajām kultūras attiecībām un jānodrošina dalībvalstu iesaiste ES stratēģiskās pieejas starptautiskajām kultūras attiecībām sagatavošanā un īstenošanā.

Ciešāka sadarbība ar Eiropas Padomi, *UNESCO* un citiem attiecīgiem daudzpusējiem partneriem var veicināt sadarbību un novērst darba dublēšanos pie kopīgām prioritātēm. Ņemot vērā pašreizējo ģeopolitisko nestabilitāti, īpaša uzmanība būtu jāpievērš kultūras un kultūras mantojuma aizsardzībai konfliktu skartajos reģionos. Tā kā turpinās mērķtiecīgi uzbrukumi kultūras mantojumam, radošajai infrastruktūrai un māksliniekiem Ukrainā un konflikti citur arvien vēl ietekmē kultūras dzīvi, dalībvalstīm būtu jāturpina koordinēti reaģēt saskaņā ar tādām iniciatīvām kā Eiropas komandas pieeja (*TEA*) kultūras mantojumam Ukrainā un citiem attiecīgiem pasākumiem [13].

MONDIACULT 2025 noslēguma dokumentā skaidri ieskicēts plāns globālai kolektīvai rīcībai, lai veicinātu kultūras lomu ilgtspējīgā attīstībā un veidotu attīstības programmu laikposmam pēc 2030. gada. Darba plānā paredzētajām darbībām būtu jāatbalsta šis redzējums un jāizstrādā kopīgs ieguldījums attiecīgajās diskusijās, lai stiprinātu kultūras kā ilgtspējīgas attīstības virzītājspēka lomu, tostarp, virzot uz priekšu darbu pie šo mērķu sasniegšanas *MONDIACULT* 2029 un iesaistoties citos attiecīgos starptautiskos procesos.

[13] Šajā sakarā sk. Eiropadomes 2026. gada 18. un 19. jūnija secinājumu (EUCO 8/26) 13. punktu.

II. ĪSTENOŠANA UN DARBA METODES

Pamatojoties uz kopīgo deklarāciju "Eiropa kultūrai – kultūra Eiropai", 2027.–2030. gada kultūras darba plānā ir apzināti dalībvalstu kopīgie izaicinājumi kultūras politikas jomā, un tas ļauj dalībvalstīm sadarboties un apmainīties ar informāciju. Tas ietver, bet neaprobežojas ar prioritāšu noteikšanu, kuras jāņem vērā Padomes prezidentvalstīm un kuras jāapsver diskusijās Padomes līmenī. Darba plānam būtu jāveicina strukturēta dalībvalstu iesaiste un ieguldījums galvenajās pamatdarbībās, kas izklāstītas Kultūras kompasā.

Darba plānā ir izklāstīti temati diskusijām un debatēm attiecīgajos līmeņos aptvertajā laikposmā, kā arī svarīgi temati regulārai izskatīšanai darba grupas līmenī Kultūras jautājumu komitejā (*CAC*).

Tajā ir izklāstīti arī citi pasākumi koordinētai ES iesaistei amatpersonu un ekspertu starpā, tostarp mācīšanās no līdzbiedriem pasākumi, izvērtēšanas pasākumi un AKM grupas.

Pārskatīšana un elastība

Ir būtiski uzturēt ES kultūras darba plāna noteikumu un īstenošanas elastību un pielāgojamību, lai reaģētu uz KRN vajadzībām sarežģītā un mainīgā politiskajā, sociālajā un ekonomiskajā vidē. Tādēļ katras triju prezidentvalstu komandas pilnvaru perioda beigās šā darba plāna darbības laikā attiecīgā brīža prezidentvalsts koordinēs diskusiju *CAC*, lai neformāli informētu par aktualitātēm saistībā ar darba plānā paredzētajām darbībām. Šajā neformālajā pārskatā tiks aplūkots panāktais progress, veikto darbību ietekme, un tajā var tikt ierosināti turpmāko darbību pielāgojumi, ņemot vērā sasniegtos rezultātus un/vai attiecīgās politikas norises ES vai valstu līmenī.

Tas neliedz citām prezidentvalstīm vajadzības gadījumā koordinēt turpmākus neoficiālus pārskatus.

Integrēšana

Joprojām būtiska ir pastiprināta koordinācija un sadarbība starp kultūras politiku un citiem ES un valstu politikas veidošanas forumiem. Kultūras politikas integrēšana un koordinēta rīcība ir būtiska, lai izmantotu kultūras potenciālu sabiedrības progresa virzīšanā. Tāpēc darba plāna mērķis ir uzlabot starpnozaru sadarbību un mācīšanos ar attiecīgajām iestādēm. Tas ietver sadarbību ekspertu līmenī, ciešāku mijiedarbību starp dažādām Padomes darba sagatavošanas struktūrām un pastiprinātu sadarbību ar attiecīgajām ieinteresētajām personām.

III. DARBĪBAS

A. Politikas dialogi – mākslīgais intelekts un KRN

Mērķis: atbalstīt politisko sadarbību un informācijas apmaiņu par MI radītajām iespējām un izaicinājumiem, tostarp pieredzes apmaiņu par valstu pasākumiem, kā arī praktiskus norādījumus un spēju veidošanu kultūras un radošajām nozarēm, un palīdzēt izstrādāt un īstenot turpmāko ES MI stratēģiju kultūras un radošajām nozarēm.

Pamatojums: MI kultūras un radošajām nozarēm rada būtiskus izaicinājumus un iespējas. Svarīgi dalībvalstu apzinātie jautājumi ietver ētisku, ilgtspējīgu, atbildīgu un cilvēkcentrētu MI apmācību un izmantošanu; autortiesību un blakustiesību ievērošanu; pārredzamību aizsargāta satura izmantošanas gadījumos; nodarbinātības un darba apstākļu aspektus; taisnīgu atalgojumu kultūras un radošajās nozarēs; kultūras un valodu daudzveidību; MI ietekmi uz radošo praksi, kā arī kultūras datus kā MI un inovācijas resursu. Lai gan daži no šiem jautājumiem tiek risināti ar citām politikas iniciatīvām, daudzi ar MI saistīti jautājumi būtu jāņem vērā gaidāmajā MI stratēģijā kultūras un radošajām nozarēm. Vienlaikus 2027.–2030. gada darba plānā ir ierosināta virkne mērķtiecīgu politikas dialogu, lai risinātu dažādos jaunos problēmjautājumus, kas saistīti ar MI un KRN, un atbalstītu cilvēkcentrētu radošumu, inovāciju un daudzveidību MI laikmetā. Ņemot vērā MI straujo attīstības tempu, elastīgi, bet regulāri politikas dialogi var nodrošināt reaģētspējīgu struktūru mērķtiecīgai un dinamiskai informācijas apmaiņai un intervencēm par aktuāliem MI jautājumiem darba plāna darbības laikā.

Politikas dialogos gūtās atziņas, paraugprakse un ieteikumi būtu jāņem vērā politiskajās un ekspertu diskusijās. Pilnajam konkrētu tematu sarakstam vajadzētu būt dinamiskam, lai varētu reaģēt uz jauniem problēmjautājumiem.

Indikatīvie temati cita starpā varētu būt šādi.

1. MI un kultūras un valodu daudzveidība

Mērķis: izskatīt pasākumus, kas vērsti uz MI ietekmi uz kultūras un valodu daudzveidību, dalību kultūras dzīvē digitālajā vidē, daudzveidīga Eiropas satura piekļūstamību un atrodamību.

Paredzamais rezultāts: ierosinājumi, idejas un ieteikumi par to, kā aizsargāt un palielināt kultūras daudzveidību tiešsaistē un veicināt reģionālo un minoritāšu valodu iesaisti MI sistēmās, kā arī jautājumi, kas saistīti ar daudzveidīga satura piekļūstamību un atrodamību. Konstatējumiem būtu jābalstās uz plašāku MI un KRN stratēģijas izstrādi un jāpapildina tā, un tie būtu jāņem vērā notiekošajās globālajās diskusijās starptautiskos kultūras politikas forumos, tostarp tajos, kas notiek saskaņā ar *UNESCO* 2005. gada konvenciju.

2. MI un nodarbinātība kultūras un radošajās nozarēs

Mērķis: izpētīt iespējamo ietekmi uz darbvietu aizvietošanu un pārveidi un nodarbinātību kultūras un radošajās nozarēs, darba apstākļiem, taisnīgu atalgojumu, cilvēka radošumu, vajadzībām pēc prasmēm, kritisko domāšanu un MI pratību.

Paredzamais rezultāts: salīdzinoša izvērtēšana / pierādījumu vākšana par MI ietekmi uz darba tirgu un jaunu politisko risinājumu apsvēršana.

3. Citi jaunie ar MI saistītie problēmjautājumi

Iespējams(-i) papildu MI un KRN politikas dialogs(-i) varētu palīdzēt atvieglot informācijas apmaiņu par citiem jauniem problēmjautājumiem, tostarp saistībā ar attiecīgajām iniciatīvām, kas pieņemtas valstu līmenī, kā arī svarīgām rīcības prioritātēm, kas noteiktas ES MI stratēģijā kultūras un radošajām nozarēm. Iespējamie temati var būt šādi:

- mākslas izglītība, prasmes un mācības MI laikmetā;
- nozaru reakcija uz MI ietekmi (tostarp MI ietekmi uz audiovizuālo nozari, videospēlēm, mūziku, dizainu, izdevējdarbību un Eiropas grāmatu nozari, bibliotēkām, muzejiem un kultūras mantojumu vai citām jomām);
- iespējas un labā prakse MI izmantošanā radošumam, kultūras satura radīšanai, izplatīšanai un piekļuvei kultūrai;
- kultūras dati kā MI un inovācijas resurss, kas atspoguļo Eiropas vērtības un veicina kultūras un valodu daudzveidību.

B. Mācīšanās no līdzbiedriem darbības (*PLA*) / darbsemināri

i) Mācīšanās no līdzbiedriem darbības

Komisijas ziņojumā par 2023.–2026. gada darba plānu atzīmēts, ka dalībvalstis ir ieinteresētas plašāk izmantot *PLA*. Tās ir dalībvalstu vadītas brīvprātīgas apmaiņas ekspertu līmenī, kas nodrošina praktisku satvaru iesaistītajām valstīm, kurā apmainīties ar pieredzi, salīdzināt politikas pieejas un apzināt paraugpraksi. Attiecīgā gadījumā *PLA* ietvaros var sagatavot kopsavilkuma ziņojumus un praktiskus ieteikumus. *PLA* arī turpmāk vajadzētu būt elastīgām, un tām būtu jāreaģē uz jaunajiem izaicinājumiem. Tās var aptvert šādus aspektus.

- *Mākslinieku un kultūras jomas darbinieku statuss*: pieredzes apmaiņa par tematiem, kas ietekmē KRN, piemēram, darba apstākļi, taisnīgs atalgojums, dzimumu un pārstāvības atšķirības, šķēršļi pārrobežu mobilitātei vai pēcpasākumi saistībā ar iepriekšējiem AKM ieteikumiem [14].

- *Radošā mode*: paraugprakses apmaiņa par strukturālajiem izaicinājumiem, ar ko radošā mode saskaras kā atsevišķa kultūras un radošā nozare, tostarp par pāreju uz ilgtspēju, piekļuvi finansējumam, prasmēm un aroda nodošanu.

- *Digitālā kultūras mantojuma ilgtermiņa saglabāšana*: paraugprakses apmaiņa ar iespēju izstrādāt kopīgus risinājumus un rīkus dažādu digitālā kultūras mantojuma veidu, tostarp audiovizuālā, tekstuālā, vizuālā un būvētā mantojuma, ilgtermiņa pārrobežu saglabāšanai, lai uzlabotu sagatavotību un noturību, tostarp kibernoturību, kultūras un radošajās nozarēs.

[14] Atvērtās koordinācijas metodes (AKM) dalībvalstu ekspertu grupa par tematu *"The Status and Working Conditions of Artists and creative and Cultural Professionals"* (2023. gads).

- *Piekļuve kultūrai un līdzdalība kultūras dzīvē*: paraugprakses apmaiņa par to, kā atbalstīt piekļuvi kultūrai un kultūras mantojumam un līdzdalību tajā, jo īpaši nepietiekami pārstāvētām grupām, personām ar invaliditāti, jauniešiem un vecāka gadagājuma cilvēkiem, kā arī tiem, kas dzīvo lauku un attālos apvidos.

Vēl citi iespējamie *PLA* temati varētu ietvert šādus: kultūras un mākslas izglītība, tostarp kino izglītība; apdraudētie mākslinieki; demokrātijas noturība un Eiropas atcere; dzīvais mantojums, tradicionālā amatniecība un nemateriālais kultūras mantojums; bibliotēkas, izdevējdarbība un Eiropas grāmatu nozare; dizains, arhitektūra un kvalitatīva dzīves vide; audiovizuālā un filmu nozare; mūzikas nozare; kultūras priekšmetu nelikumīga tirdzniecība; un zemūdens kultūras mantojums.

ii) Darbsemināri

Darbsemināri ir Komisijas vadīta viedokļu apmaiņa, kurā attiecīgā gadījumā piedalās dalībvalstis, eksperti un ieinteresētās personas. Darbsemināri var aptvert šādus aspektus.

- *Kultūra un veselība*: paraugprakses apmaiņa par notiekošo sadarbību starp kultūras, veselības un labbūtības nozarēm, tostarp ieguldījums turpmākajās ES pamatnostādnēs par kultūru, veselību un labbūtību [15].

[15] Komisijas iniciatīva Kultūras kompasa Eiropai ietvaros.

C. Atvērtās koordinācijas metodes (AKM) grupas

Mērķis: veicināt strukturētu ekspertu sadarbību un praktisku ieteikumu izstrādi politikas veidošanai Savienības līmenī un attiecīgā gadījumā valstu līmenī.

i) *Kultūras finansējuma atraisīšana: investīciju stimulēšana kultūras un radošajās nozarēs*

Pamatojums: pienācīgs finansējums kultūrai ir būtisks, lai panāktu spēcīgāku un konkurētspējīgāku kultūras nozari. Tomēr kultūras budžets visā Eiropā ir pakļauts pastāvīgam spiedienam.

Mērķis: šī AKM grupa izskatīs kultūras finansēšanu un izstrādās ieteikumus dalībvalstīm un ES iestādēm par to, kā vēl vairāk stimulēt inovatīvu finansēšanas instrumentu izmantošanu, stimulēt un pārvaldīt privātus, filantropiskus un citus finansēšanas un sadarbības avotus un mehānismus saskaņā ar subsidiaritātes principu. Minētais ietver izpēti par to, kā var stiprināt KRN, radot labvēlīgu vidi lielākam finansējumam, un kā kultūras jomas iestādes un darbinieki var vislabāk pārvaldīt to attīstību un vērsties pret jebkādiem saistītiem riskiem. AKM grupa arī apsvērs, kā kultūras finansējumu var horizontāli integrēt dažādos finansēšanas instrumentos, ļaujot kultūrai gūt labumu no pētniecības, uzņēmējdarbības, mobilitātes, starptautiskās attīstības un citām jomām. AKM grupai būtu jāapvieno kultūras politikas eksperti un publiskā un privātā finansējuma mehānismu eksperti. Tai arī būtu jāņem vērā *UNESCO* jaunais darbs pie kultūras finansēšanas pamatnostādņu un ieteikumu izstrādes, tostarp, aicinot attiecīgos *UNESCO* ekspertus iesaistīties grupā.

Šī jaunā AKM grupa centīsies pārskatīt 2015. gada ziņojumu *"Towards More Efficient Financial Ecosystems: Innovative Instruments to Facilitate Access to Finance for the Cultural and Creative Sectors"* ("Ceļā uz efektīvākām finanšu ekosistēmām: inovatīvi instrumenti, lai atvieglotu kultūras un radošo nozaru piekļuvi finansējumam") un balstīt darbu uz tā konstatējumiem un ieteikumiem. Tā arī balstīsies uz pieredzi un resursiem, kas izstrādāti projekta *Creative FLIP* (Finansējums, mācīšanās, inovācija un intelektuālā īpašuma tiesības kultūras un radošajām nozarēm un industrijām) ietvaros.

AKM pasākums palīdzēs sniegt ieguldījumu sadarbībā ar attiecīgajām finanšu iestādēm plānotajās ES pamatnostādnēs par stratēģiskām investīcijām kultūrā [16] un izpētīt inovatīvus investīciju instrumentus, lai piesaistītu privāto kapitālu, ietverot filantropiju.

Sasniedzamais rezultāts: ekspertu ziņojums, kurā izklāstīti svarīgākie ieteikumi kultūras iekļaušanai transversālos finansēšanas mehānismos un labvēlīgas vides izveidei kultūras publiskai un privātai finansēšanai.

ii) Kultūra un mantojums sagatavotībā krīzēm un katastrofām un reaģēšanā uz tām

Pamatojums: arvien nestabilākā globālajā ģeopolitiskajā kontekstā kultūra un mantojums pārāk bieži nonāk konfliktu un nestabilitātes priekšplānā. Uzbrukumi tiem var izpausties dažādi, tostarp kā tieši uzbrukumi kultūras infrastruktūrai un kultūras mantojuma objektiem. Notiekošais Krievijas agresijas karš pret Ukrainu arvien vēl parāda, ka kultūras un mantojuma mērķtiecīga iznīcināšana ir apzināta kultūras kara taktika, kuras mērķis ir graut un iznīcināt kultūras identitāti. Tendence saasināties ekstrēmiem laikapstākļu notikumiem, tostarp plūdiem, karstuma viļņiem un savvaļas ugunsgrēkiem, ko veicina klimata krīze, arī rada būtiskus ārkārtas situāciju riskus kultūras un mantojuma objektiem visā Savienībā, un pirms šādiem notikumiem ir vajadzīga refleksija, analīze un konkrētas, koordinētas starpnozaru sagatavotības darbības. Turklāt zādzības no muzejiem un citām kultūras iestādēm arvien vairāk apdraud kultūras mantojuma integritāti vairākās dalībvalstīs.

[16] Komisijas iniciatīva Kultūras kompasa Eiropai ietvaros.

Mērķis. Reaģējot uz nesenajām krīzēm, Eiropa ir iemācījusies, ka ES darbības var papildināt dalībvalstu īstenotās divpusējās iniciatīvas un var sniegt vērtīgu ieguldījumu un paraugu gatavībai krīzēm, riska pārvaldībai un reaģēšanai ārkārtas situācijās kultūras un mantojuma nozarēs. AKM būtu jāapsver agrīnās brīdināšanas un tūlītējas reaģēšanas mehānismi, kultūras un mantojuma aizsardzība, saglabāšana un atjaunošana, kā arī paraugprakse attiecībā uz drošības pasākumiem pret zādzībām no muzejiem un citām kultūras iestādēm. Tādas iniciatīvas kā *TEA* attiecībā uz kultūras mantojumu Ukrainā, kas reaģē uz uzbrukumiem kultūrai, un kultūras mantojuma aizsardzības iekļaušana Savienības civilās aizsardzības satvaros nodrošina koordinētu, efektīvu un mērogojamu pieeju. ES sagatavotības savienības stratēģija ierosina virkni darbību, ievērojot visu apdraudējumu, visas sabiedrības un visas valdības pieeju. Apvienojot kultūras un mantojuma politikas ekspertus un ekspertus jautājumos attiecībā uz sagatavotību krīzēm un katastrofām un reaģēšanu uz tām, šīs AKM mērķis būs izklāstīt ieteikumus dinamiskam, reaģētspējīgam un efektīvam modelim, kā koordinēt ES reakciju uz draudiem kopīgam kultūras mantojumam, vienlaikus ņemot vērā arī esošos ES līmeņa satvarus un instrumentus sagatavotībai krīzēm un katastrofām un reaģēšanai uz tām. AKM būtu jāpievēršas sagatavotībai krīzēm un katastrofām, riska pārvaldībai un reaģēšanai ārkārtas situācijās gan attiecībā uz materiālo, gan nemateriālo kultūras mantojumu, vienlaikus attiecīgā gadījumā ņemot vērā digitālās saglabāšanas tehnoloģijas.

Sasniedzamais rezultāts: ekspertu ziņojums, kurā izklāstīti galvenie ieteikumi un instrumenti attiecībā uz kultūras mantojuma krīzēm un sagatavotību katastrofām un riska pārvaldību, lai izstrādātu stratēģiskāku, ātrāku, efektīvāku un reaģētspējīgāku pieeju kultūras un materiālā un nemateriālā mantojuma aizsardzībai.

iii) Mākslinieciskā brīvība: spēju uzlabošana mākslinieciskās brīvības aizsardzībai

Pamatojums: ņemot vērā kultūras un mākslas nozīmi Eiropas vērtību un demokrātijas noturības uzturēšanā, īpaši svarīgi ir stiprināt mākslinieciskā brīvību. Mākslinieciskā brīvība dod iespējas brīvai un plurālistiskai izpausmei, dialogam un pilsoniskajai līdzdalībai. Turklāt pēc apspriešanās ar dalībvalstīm un ieinteresētajām personām no KRN mākslinieciskā brīvība ir atzīta par svarīgu darba plāna problēmjomu, un mākslinieki un kultūras jomas darbinieki arvien vairāk tiek pakļauti tiešam un netiešam spiedienam.

Mērķis: šajā AKM pasākumā būtu jāapvieno kultūras politikas, cilvēktiesību vai tieslietu politikas eksperti sadarbībā ar attiecīgo starptautisko organizāciju, tostarp Eiropas Padomes un *UNESCO*, pārstāvjiem, kuri jau īsteno ziņošanas un kartēšanas darbības un izstrādā politikas standartu noteikšanu šajā jomā. AKM būtu jākoordinē apmaiņa par pastāvošajiem satvariem, iniciatīvām un labo praksi valsts un daudzpusējā līmenī un jāizpēta pasākumi, lai aizsargātu mākslinieciskо brīvību un veicinātu mākslinieciskai jaunradei labvēlīgu vidi. AKM būtu jāizskata esošās pieejas mākslinieciskās brīvības monitoringam un ziņošanai par to valstu, Eiropas un starptautiskā līmenī, kā arī jāapzina nepilnības, kas kavē efektīvu politikas risinājumu izstrādi mākslinieciskās brīvības aizsardzībai. Ar šādu darbu būtu jācenšas papildināt esošās iniciatīvas, ko īsteno Eiropas Padome, *UNESCO*, attiecīgās pilsoniskās sabiedrības organizācijas un akadēmiskās aprindas, un būtu jāizvairās no to dublēšanās. AKM grupai arī būtu jāapsver, kā Padomes darbības mākslinieciskās brīvības jomā var sniegt pievienoto vērtību un veicināt plašāka mēroga kultūras politikas mērķu sasniegšanu, tostarp ziņojumu par kultūras stāvokli izstrādi [17].

Sasniedzamie rezultāti: ekspertu ziņojums, kas balstīts uz esošajām starptautiskajām pieejām un satvariem, jo īpaši Eiropas Padomes un *UNESCO* pieejām un satvariem, un kurā izklāstīta labā prakse un iespējamie ieteikumi spēju un kapacitātes uzlabošanai, lai aizsargātu un stiprinātu mākslinieciskо brīvību, kā arī apzinātas iespējas turpmākām kopīgām iniciatīvām ar Eiropas Padomi un *UNESCO*.

[17] Komisijas iniciatīva Kultūras kompasa Eiropai ietvaros.

D. Ekspertu tīkli un apmaiņa

i) ES kultūras datu centru tīkls

Pamatojums: ir jāturpina darbs, lai attīstītu datu vākšanas, pētniecības un uzraudzības spējas kultūras jomā visā Savienībā. Kopīgajā deklarācijā ir noteikta kolektīva apņemšanās "virzīt uz priekšu iniciatīvas, kuru mērķis ir uzlabot pamatotu un salīdzināmu kultūras datu pieejamību, lai atbalstītu uz pierādījumiem balstītas kultūras politikas izstrādi". Saskaņā ar minēto Komisija ir apņēmusies izstrādāt jaunu ES kultūras datu centru.

Mērķis: nodrošināt forumu, kurā dalībvalstis un Komisija kopā ar jomas ekspertiem varētu apmainīties ar paraugpraksi, pārbaudīt idejas un novērst nepilnības KRN mērīšanā ES līmenī, lai attiecīgā gadījumā veicinātu lielāku saskaņotību un pieskaņotu darbu kultūras datu jomā. Tīkla darbības papildinās pašreizējo darbu oficiālās statistikas jomā, un tām būtu jāatbalsta uz pierādījumiem balstītas politikas veidošana, tostarp, izmantojot brīvprātīgu prakses apmaiņu attiecībā uz kopīgiem rādītājiem, sadarbspēju un atbildīgu datu pārvaldību. Saistītās darbības būtu jāizmanto arī ES kultūras datu centra izveidē. Tīkla mērķi un uzdevumi būtu jāapspriež *CAC* pirms tās darbību sākšanas.

Sasniedzamais rezultāts: dalībvalstu ekspertu tīkls, kas uz brīvprātības un *ad hoc* pamata divpusēji vai daudzpusēji strādā pie kultūras un KRN mērīšanas un analīzes.

ii) Augstāko amatpersonu sanāksmes (AAS) par SKA

Pamatojums. Ņemot vērā AKM grupas SKA pārvaldības jautājumos ieteikumus, saskaņā ar prezidentvalsts prerogatīvu un brīvprātīgi ik pēc sešiem mēnešiem var rīkot regulāras AAS par SKA. Alternatīvi, neoficiāla AAS atbalsta komiteja, kuras sastāvā ir ieinteresētās dalībvalstis, var palīdzēt nodrošināt nepārtrauktību starp AAS, organizējot sanāksmes un atvieglojot tematu un darba kārtību iepriekšēju plānošanu. Šajā komitejā būtu jāiekļauj kultūras un ārējo attiecību jomas eksperti no ieinteresētajām dalībvalstīm, Komisijas dienestiem un attiecīgā gadījumā EĀDD gan no kultūras, gan ārlietu aprindām, lai atspoguļotu SKA kopīgo politikas jomu.

Sasniedzamais rezultāts. Regulāras sanāksmes, lai atbalstītu SKA nepārtrauktību, stratēģisko plānošanu un politikas koordināciju.

E. Turpmākie pasākumi pēc iepriekšējām AKM

Galvenā mācība, kas gūta no 2023.–2026. gada darba plāna, bija nepieciešamība pēc tā, lai AKM grupu izstrādātie tīkli turpinātu darboties arī pēc AKM ziņojuma un saglabātu pastāvīgu iesaisti nolūkā veicināt ieteikumu īstenošanu [18]. 2027.–2030. gada darba plāna mērķis būs nodrošināt nepārtrauktību un īstenošanu saskaņā ar jaunāko AKM tematiskajām prioritātēm, veicot darbības, tostarp iespējamu i) situācijas izvērtēšanu, ii) neformālu viedokļu apmaiņu *CAC* ietvaros, lai apmainītos ar jaunāko informāciju par ieteikumu īstenošanu valstu un ES mērogā; un iii) AKM pasākumu ieteikumu iekļaušana citos politikas izstrādes procesos.

F. Viesu uzstāšanās / mutvārdu apmaiņa *CAC*

Mērķis: attiecībā uz tematiem, kas saistīti ar kultūru un kas tiek izskatīti citās Padomes darba sagatavošanas struktūrās vai ārēji, "viesu uzstāšanās / mutvārdu apmaiņa *CAC*" var nodrošināt telpu ideju un aktuālākās informācijas apmaiņai par attiecīgiem jautājumiem. Indikatīvs tematu saraksts varētu ietvert:

- *Ukraina: kultūra, kultūras mantojums un atgūšana*

Viedokļu apmaiņa *CAC* par *TEA* un citiem atbalsta pasākumiem, lai novērtētu un apzinātu papildu vajadzības un iespējas sadarbībai atbalsta sniegšanā Ukrainai kultūras un mantojuma jomā.

- *Kultūras tiesības, kultūras demokrātija un sociāli līdzdalīga māksla: paraugprakses apmaiņa*

Diskusija *CAC*, piedaloties attiecīgajām starptautiskajām ieinteresētajām personām, tostarp ANO īpašajam referentam kultūras tiesību jautājumos.

---

18 Sk. Komisijas ziņojumu par ES 2023.–2026. gada darba plānu kultūras jomā.

- *Eiropas videospēļu nozares konkurētspēja un kultūras dimensija*

Viedokļu apmaiņa iespējamā *CAC* un Audiovizuālo un mediju jautājumu darba grupas kopīgā sanāksmē.

- *Arhitektūras politika, augstas kvalitātes dzīves vides nodrošināšana ikvienam un Jaunais Eiropas "Bauhaus"*

Viedokļu apmaiņa iespējamā *CAC* un Vides jautājumu darba grupas kopīgā sanāksmē, piedaloties citām attiecīgajām ieinteresētajām personām, piemēram, Eiropas arhitektūras politikas direktoru (*EDAP*) tīklam.

- *Autortiesības – citu darba grupu sniegta informācija*

Viedokļu apmaiņa iespējamā *CAC* un Intelektuālā īpašuma jautājumu darba grupas (autortiesības) kopīgā sanāksmē.

- *Kultūra, Eiropas vēsture un atcere*

Viedokļu apmaiņa *CAC* ietvaros, lai iesaistītu attiecīgās ieinteresētās personas starptautiskajos jautājumos, attiecīgās ES struktūras vai citas personas.

Minētais saraksts neliedz prezidentvalstīm pievērsties citiem attiecīgiem tematiem, ja tas tiek uzskatīts par nepieciešamu.

G. Citas darbības

Saskaņā ar iepriekšējiem ES darba plāniem kultūras jomā konferences, semināri, pētījumi un citas darbības turpinās veicināt darba plāna īstenošanu un sekmēt prioritāro tematu izpēti.

Ņemot vērā nepieciešamību pēc elastības un reaģētspējas saskaņā ar šo darba plānu, prezidentvalsts vadīto iniciatīvu indikatīvie temati un iespējamie Padomes rezultāti varētu ietvert šādus:

- bibliotēku un mediju ieguldījums sabiedrības noturībā;
- kultūras mantojuma aizsardzība un nelikumīgas tirdzniecības apkarošana;
- starptautiskās kultūras attiecības;
- prasmes un kultūras jomas profesijas pārkārtošanās laikā;
- autortiesības un kultūra;
- nemateriālais kultūras mantojums;
- spēcīga kultūras ekosistēma noturīgai un veselīgai sabiedrībai;
- kultūras loma labbūtības, pilsoniskās līdzdalības un kopienas noturības uzlabošanā;
- zemūdens kultūras mantojums;
- kultūra un ilgtspējīgs tūrisms.

ES 2027.–2030. gada darba plāna kultūras jomā indikatīvais grafiks

	2027. gads		**2028. gads**		**2029. gads**		**2030. gads**	
	1. pusgads	**2. pusgads**	**1. pusgads**	**2. pusgads**	**1. pusgads**	**2. pusgads**	**1. pusgads**	**2. pusgads**
A. Eiropas vērtību, kultūras tiesību un māksliniecisk̄as brīvības stiprināšana								
Mākslinieciskā brīvība			AKM					
Piekļuve kultūrai			*PLA* (*iesp.*)					
Bibliotēkas un kultūras iestādes	Konference: Bibliotēkas un mediji sabiedrības noturībai un pilsoniskajai līdzdalībai	Konference: Publiskās bibliotēkas, lasīšanas kultūra un rakstpratība: Eiropas perspektīvas un Grieķijas iniciatīvas				Situācijas izvērtēšana		
Kultūras tiesības					*CAC* viesu uzstāšanās / mutvārdu apmaiņa (*iesp.*)			
B. Pilnvērtīgu iespēju nodrošināšana māksliniekiem un kultūras jomas darbiniekiem un cilvēku un sabiedrības atbalstīšana								
Kultūra un veselība		Konference par kultūras receptēm	Darbseminārs (*iesp.*)	Konference un Padomes secinājumi (*iesp.*)				

Statuss un darba nosacījumi							Situācijas izvērtēšana (*iesp.*)	
Prasmes un mācības			Konference: Nākotnei gatavas prasmes spēcīgākai kultūrai, mantojumam un radošajām ekosistēmām					
Labbūtība, pilsoniskā līdzdalība un kopienu noturība								Konference un secinājumi (*iesp.*)
C. Kultūra, konkurētspēja, noturība, inovācija, ilgtspēja un kohēzija								
Kultūras finansēšana	AKM							
			Konference par finansēšanas mehānismiem					
Sagatavotība krīzēm un katastrofām				AKM				
Kultūras dati			Ekspertu tīkls					

Mākslīgais intelekts		Konference par saikni starp MI, intelektuālo īpašumu un nodarbinātības apstākļiem kultūras nozarē Konference par MI izmantošanu ar mērķi nodrošināt kultūras mantojuma saglabāšanu un popularizēšanu	*CAC*: Viesu uzstāšanās / mutvārdu apmaiņa (MI un autortiesības)	Politikas dialogs (*iesp.*)		Politikas dialogs (*iesp.*)	Konference un Padomes secinājumi (*iesp.*)	
Kultūras mantojums un klimats		Neformāla ministru sanāksme Konference par zilo ekonomiku un zemūdens arheoloģisko atradumu vietu popularizēšanu	Konference par muzejiem un kultūras mantojumu kā aizsardzības, atjaunošanas un noturības virzītājspēkiem					Situācijas izvērtēšana (*iesp.*)
Nozaru apmaiņa (audiovizuālā joma, mūzika)			*CAC*: Viesu uzstāšanās / mutvārdu apmaiņa (*iesp.*) Konference par kinematogrāfisk	*CAC*: Viesu uzstāšanās / mutvārdu apmaiņa (*iesp.*)				

			o mantojumu un kino izglītību					
Arhitektūras politika	*EDAP* sanāksme	*EDAP* sanāksme Eiropas konference par arhitektūras politiku (*ECAP*)	*EDAP* sanāksme	*EDAP* sanāksme Eiropas konference par arhitektūras politiku (*ECAP*)	*EDAP* sanāksme *CAC*: Viesu uzstāšanās / mutvārdu apmaiņa (*iesp.*)	*EDAP* sanāksme Eiropas konference par arhitektūras politiku (*ECAP*)	*EDAP* sanāksme	*EDAP* sanāksme Eiropas konference par arhitektūras politiku (*ECAP*)
KRN konkurētspēja	Konference: Jauns skats uz ES konkurētspēju: kultūras un radošo nozaru ieguldījums							
D. Starptautiskās kultūras attiecības (SKA) un partnerības								
Nelikumīga tirdzniecība		Konference par kultūras priekšmetu nelikumīgu tirdzniecību un viltotu mākslas darbu tirdzniecību						
Ukraina	*TEA*	*TEA*	*TEA*	*TEA*	*TEA* *CAC*: Viesu uzstāšanās /	*TEA*	*TEA*	*TEA*

					mutvārdu apmaiņa (*iesp.*)			
SKA	AAS (*iesp.*)	AAS (*iesp.*)	AAS (*iesp.*) Konference par sadarbības kultūras jomā stiprināšanu visā Vidusjūras reģionā	AAS (*iesp.*)	AAS (*iesp.*) Situācijas izvērtēšana (*iesp.*)	AAS (*iesp.*)	AAS (*iesp.*)	AAS (*iesp.*)

Pamatnostādnes par darba metodēm

Vispārīgi principi

- Darba plānā paredzētās darbības būtu jāīsteno elastīgi un saskaņā ar subsidiaritātes un proporcionalitātes principiem.
- Dalība ir brīvprātīga un attiecīgā gadījumā balstīta uz dalībvalstu izvirzītajām nominācijām.
- Darba plānā paredzētajām darbībām nevajadzētu nepamatoti palielināt administratīvo slogu dalībvalstīm, Komisijai un ieinteresētajām personām.
- Komisija var atbalstīt darba plāna īstenošanu, sniedzot speciālās zināšanas un attiecīgā gadījumā loģistikas vai finansiālu atbalstu.
- Attiecīgā gadījumā darba plāna ietvaros veikto darbību rezultātus var iesniegt Padomei vai tās darba sagatavošanas struktūrām.
- Darba plānā paredzētās darbības var kalpot par pamatu turpmākai politikas izstrādei un ieteikumiem.
- Prezidentvalstīm, dalībvalstīm un Komisijai būtu jācenšas nodrošināt saskaņotību starp darba plānā paredzētajām darbībām un citām attiecīgām iniciatīvām.
- Attiecīgā gadījumā pēc darbības pabeigšanas tiks sniegts ziņojums par rezultātiem.

Politikas dialogi

- Politikas dialogus organizēs Komisija, ja tiks ievēroti budžeta nosacījumi, tomēr atsevišķa dalībvalsts vai prezidentvalstis var ierosināt konkrētu prioritāru tematu vai organizēt papildu dialogus vai pasākumus, tostarp saistībā ar attiecīgām iniciatīvām, kas pieņemtas valsts līmenī.

- Politikas dialogos būtu jāiesaista attiecīgie politikas veidotāji, eksperti un attiecīgā gadījumā ieinteresētās personas.

PLA/darbsemināri

- *PLA* ietver dalībvalstu vadītu brīvprātīgu apmaiņu starp līdzbiedriem un nodrošina elastīgu formātu, kādā dalībvalstis var apmainīties ar paraugpraksi un pieredzi.

- Dalībvalsts vai ieinteresēto dalībvalstu grupa, ja tā uzskata par vajadzīgu, var ierosināt organizēt un finansēt *PLA*. Ja budžeta nosacījumi ir izpildīti, Komisija var sniegt finansiālu atbalstu.

- Darbsemināri ir Komisijas vadīta viedokļu apmaiņa, kurā piedalās dalībvalstis, eksperti un ieinteresētās personas.

Atvērtā koordinācijas metode (AKM)

- AKM nodrošina satvaru sadarbībai, labas prakses apmaiņai un kopīgošanai starp dalībvalstīm saistībā ar konkrētiem kopīgiem tematiem un ļauj izstrādāt nesaistošus ieteikumus.

- Pamatojoties uz Komisijas ierosināto pilnvarojuma projektu, AKM pilnvarojuma izstrāde tiks pabeigta *CAC*, attiecīgā gadījumā izmantojot citu atbilstošu darba grupu ieguldījumu.

- Pilnvarojumā var ierosināt, ka uz AKM grupu var tikt uzaicinātas trešās personas, tostarp trešās valstis.

- Katra AKM grupa būs atbildīga par to, lai tās pirmajā sanāksmē tiktu iecelts priekšsēdētājs vai līdzpriekšsēdētāji.

- Atkarībā no temata AKM grupu varētu mudināt izveidot mazākas mērķgrupas un attiecīgā gadījumā izmantot līdzdalības metodes.

Ekspertu tīkli un apmaiņa

- Ekspertu tīklus un apmaiņu var izmantot, ja ir vajadzīga pastāvīga sadarbība, informācijas apmaiņa vai koordinācija.

- Atbilstošus ekspertus šiem tīkliem un apmaiņai attiecīgi izvirzīs dalībvalstis un Komisija.

Turpmākie pasākumi pēc iepriekšējām AKM

- Attiecīgā gadījumā var organizēt izvērtēšanas pasākumus, viedokļu apmaiņu vai citus turpmākus pasākumus par tematiem, kas aplūkoti AKM saskaņā ar 2023.–2026. gada darba plānu vai iepriekšējiem darba plāniem.

- Šajos pasākumos būtu jānovērtē īstenošanas nepilnības, jānosaka turpmākie pienākumi un jāizveido saiknes ar turpmāko ES un valstu politikas izstrādi.

Viesu uzstāšanās / mutvārdu apmaiņa *CAC*

- *CAC* ietvaros var organizēt viesu uzstāšanās vai mutvārdu apmaiņu, lai veicinātu diskusijas par jauniem jautājumiem un norisēm ar kultūru saistītās politikas jomās.

- Šāda apmaiņa saskaņā ar Padomes reglamentu var ietvert ieguldījumu no ārējiem ekspertiem un ieinteresētajām personām, kā arī no citu attiecīgo Padomes darba sagatavošanas struktūru pārstāvjiem.

Galvenie politikas atsauces dokumenti

- Kaseresas deklarācija (Spānija, 2023. gads)
- Eiropas Savienības Pamattiesību harta (OV C 326, 26.10.2012.)
- Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai "Kultūras kompass Eiropai" (2025. gads) (COM(2025) 785 final)
- Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai par ES rīcības plānu kultūras priekšmetu nelikumīgas tirdzniecības apkarošanai (COM(2022) 800 final)
- Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai "MI kontinenta rīcības plāns" (COM(2025) 165 final)
- Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai "ES inovāciju potenciāla maksimāla izmantošana. Rīcības plāns intelektuālā īpašuma jomā ES atveseļošanās un noturības atbalstam" (COM(2020) 760 final)

– Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Eiropadomei, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Jauna Eiropas darba kārtība kultūrai” (COM(2018) 267 final)

– Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Jaunais Eiropas “Bauhaus”: pievilcība, ilgtspēja, kopība” (COM(2021) 573 final)

– Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Eiropas Demokrātijas rīcības plāns” (COM(2020) 790final)

– Padomes secinājumi par audiovizuālo mediju pakalpojumu un video koplietošanas platformas pakalpojumu tiesiskā regulējuma novērtējumu (C/2025/2954, 26.5.2025.)

– Padomes secinājumi par apdraudētiem un pārvietotiem māksliniekiem (OV C 185/39, 26.5.2023.)

– Padomes secinājumi par kultūras pārvaldību (OV C 393/8, 19.12.2012.)

– Padomes secinājumi par kultūru, augstas kvalitātes arhitektūru un būvēto vidi kā Jaunā Eiropas “Bauhaus” iniciatīvas galvenajiem elementiem (OV 2021/C 501 I/03, 13.12.2021.)

– Padomes secinājumi par kultūras un radošo nozaru stiprināšanu, izmantojot uz datiem balstītu auditorijas attīstību (C/2024/3542, 31.5.2024.)

– Padomes secinājumi par Eiropas videospēļu nozares kultūras un radošās dimensijas pastiprināšanu (C/2023/1345, 30.11.2023.)

– Padomes secinājumi par ES pieeju kultūras mantojumam konfliktos un krīzēs (dok. 9837/21)

– Padomes secinājumi par to, kā uzlabot un veicināt kultūras pieejamību (C/2024/7446, 13.12.2024.)

– Padomes secinājumi par atbalstu jaunajiem māksliniekiem un kultūras un radošo profesiju pārstāvjiem karjeras uzsākšanai (C/2025/3165, 4.6.2025.)

– Padomes secinājumi par kultūras, kultūras mantojuma un audiovizuālo darbu stratēģisko lomu Eiropas vērtību un demokrātijas noturības saglabāšanā (C/2025/6562, 10.12.2025.)

– Eiropas Padomes Eiropas Konvencija arheoloģiskā mantojuma aizsardzībai (pārstrādāta) (Valletas konvencija, 1992. gads)

– Eiropas Padomes Konvencija Eiropas arhitektūras mantojuma aizsardzībai (Granadas konvencija, 1985. gads)

– Eiropas Padomes Konvencija par noziedzīgiem nodarījumiem, kas saistīti ar kultūras vērtībām (Nikosija, 2017. gads)

– Eiropas Padomes Vispārējā konvencija par kultūras mantojuma vērtību sabiedrībai (Faru konvencija, 2005. gads)

– Eiropas Padomes Ainavu konvencija (Florences konvencija, 2000. gads)

– Padomes Rezolūcija par ES 2023.–2026. gada darba plānu kultūras jomā (OV 2022/C 466/01, 7.12.2022.)

– Davosas deklarācija "Ceļā uz augstas kvalitātes būvkultūru (*Baukultur*) Eiropā" (Šveice, 2018. gads)

– ES stratēģija antisemītisma apkarošanai un ebreju dzīvesvides atbalstam (2021.–2030. gads) (pieņemta 2021. gada 5. oktobrī)

– Eiropas Komisijas pētījums (2020. gads) "*The status and working conditions of artists and cultural and creative professionals*", galīgais ziņojums: https://culture.ec.europa.eu/resources/document-library/the-status-and-working-conditions-of-artists-and-cultural-and-creative-professionals-0

– Eiropas Komisijas pētījums (2026. gads) "*Study on the discoverability of diverse European cultural content in the digital environment*", galīgais ziņojums: https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/34da2669-32b4-11f1-be39-01aa75ed71a1

– Eiropas Komisija, Ziņojums par mākslinieku sociālo aizsardzību (2025. gada maijs): "*Mutual learning on inclusive social protection for artists and creative workers - European Commission*": https://employment-social-affairs.ec.europa.eu/social-protection-social-inclusion/mutual-learning-inclusive-social-protection-artists-and-creative-workers-2025-05-06_en

– Eiropadomes Stratēģiskā programma 2024.–2029. gadam (EUCO 15/24)

– Eiropas Darba iestāde, *ELA* pētījums (publicēts 2024. gada decembrī): https://www.ela.europa.eu/en/news/creative-sectors-ela-study-reveals-precarious-working-conditions-and-undeclared-labour

– Eiropas Parlamenta 2023. gada 21. novembra rezolūcija ar ieteikumiem Komisijai par mākslinieku un kultūras un radošo industriju darbinieku sociālajam un profesionālajam stāvoklim paredzētu ES sistēmu (2023/2051(INL))

– *EPRS*, Eiropas Parlamenta Izpētes dienesta pētījums "*EU framework for the social and professional situation of artists and workers in the cultural and creative sectors*", 2023. gada novembris: https://www.europarl.europa.eu/thinktank/fr/document/EPRS_STU(2023)747426

– Eiropas Savienības Intelektuālā īpašuma biroja stratēģiskais plāns 2030. gadam "*EUIPO's DNA, a robust, inclusive, diverse and sustainable IP ecosystem that works for all*"

– Eiropols (2026. gads) "*Changing tactics, changing targets: the evolving nature of museum heists*", *Europol Spotlight Report series*, Eiropas Savienības Publikāciju birojs

– G20 *KwaDukuza* deklarācija (Dienvidāfrika, 2025. gads)

– G20 kultūras ministru Romas deklarācija un G20 līderu deklarācija (Roma, 2021. gads)

– G20 *Salvador da Bahia* kultūras ministru deklarācija (Brazīlija, 2024. gads)

– *ICOMOS* publikācija "Eiropas kvalitātes principi, ko piemēro ES finansētiem pasākumiem, kuri var ietekmēt kultūras mantojumu: pārskatītais izdevums" (2020. gada novembris)

– SDO 2023. gada ziņojums "*The Future of Work in the Arts and Entertainment Sector | International Labour Organization*": https://www.ilo.org/publications/future-work-arts-and-entertainment-sector

– Kopīgs paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai "Eiropas demokrātijas vairogs: spēcīgas un noturīgas demokrātijas stiprināšana" (JOIN(2025) 791 final)

– Kopīgais paziņojums Eiropas Parlamentam, Eiropadomei, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai par Eiropas sagatavotības savienības stratēģiju (JOIN(2025) 130 final)

– Kopīgs paziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei "Starptautisko kultūras attiecību ES stratēģijas veidošana" (JOIN(2016) 29 final)

– Kopīga deklarācija "Eiropa kultūrai – kultūra Eiropai", 2026. gads (OV C, C/2026/3440, 25.6.2026.)

– *MONDIACULT 2025 Culture Minister's Commitment – Outcome Document* (Barselona, 2025. gada 1. oktobris)

– Portusantu harta, Kultūra un demokrātijas veicināšana: ceļā uz Eiropas kultūras pilsoniskumu (2021. gads)

– Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2022/2065 (2022. gada 19. oktobris) par digitālo pakalpojumu vienoto tirgu un ar ko groza Direktīvu 2000/31/EK (Digitālo pakalpojumu akts) (OV L 277/1, 27.10.2022.)

– Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2024/1689 (2024. gada 13. jūnijs), ar ko nosaka saskaņotas normas mākslīgā intelekta jomā un groza Regulas (EK) Nr. 300/2008, (ES) Nr. 167/2013, (ES) Nr. 168/2013, (ES) 2018/858, (ES) 2018/1139 un (ES) 2019/2144 un Direktīvas 2014/90/ES, (ES) 2016/797 un (ES) 2020/1828 (Mākslīgā intelekta akts) (OV L, 2024/1689)

– Komisijas ziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai par ES 2023.–2026. gada darba plānu kultūras jomā (COM(2026) 337 final)

– Atvērtās koordinācijas metodes (AKM) dalībvalstu ekspertu grupas ziņojums "*Culture and Health, Time to Act*" (2025. gads): https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/be89805d-9cf8-11f0-97c8-01aa75ed71a1/language-en

– Atvērtās koordinācijas metodes (AKM) dalībvalstu ekspertu grupas ziņojums "*Creative Shifts: Empowering culture for sustainable living*" (2025. gads): https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/043230ba-d250-11f0-8da2-01aa75ed71a1

– Atvērtās koordinācijas metodes (AKM) dalībvalstu ekspertu grupas ziņojums "*Strengthening Cultural Heritage Resilience for Climate Change*" (2022. gads): https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/4bfcf605-2741-11ed-8fa0-01aa75ed71a1/language-en

– Atvērtās koordinācijas metodes (AKM) dalībvalstu ekspertu grupas ziņojums "*The Status and Working Conditions of Artists and Creative and Cultural Professionals*" (2023. gads): https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/01fafa79-1a13-11ee-806b-01aa75ed71a1/language-en

– Atvērtās koordinācijas metodes (AKM) dalībvalstu ekspertu grupas ziņojums "*Strengthening Europe through Public Libraries – How sustained investment in public libraries and their multiple roles delivers social, cultural and democratic returns*" (2026. gads): https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/623284d9-8184-11f1-bf5e-01aa75ed71a1/language-en

– Atvērtās koordinācijas metodes (AKM) dalībvalstu ekspertu grupas ziņojums "*Stormy Times – Nature and humans: Cultural Courage for change*" (2022. gads): https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/0380f31c-37c9-11ed-9c68-01aa75ed71a1/language-en

– Atvērtās koordinācijas metodes (AKM) dalībvalstu ekspertu grupas ziņojums "*Towards a shared culture of architecture – Investing in a high-quality living environment for everyone*" (2021. gads): https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/bd7cba7e-2680-11ec-bd8e-01aa75ed71a1/language-en

– Pilsoniskās sabiedrības dialogs "*Voices of Culture*", 2021. gads: https://voicesofculture.eu/2021/07/06/brainstorming-report-status-working-conditions-for-artists-cultural-and-creative-professionals/

– *UNESCO* 1954. gada Hāgas Konvencija par kultūras vērtību aizsardzību bruņota konflikta gadījumā

– *UNESCO* 1970. gada Konvencija par kultūras īpašuma nelikumīga importa, eksporta un īpašumtiesību nodošanas aizlieguma un novēršanas līdzekļiem

– *UNESCO* 1972. gada Konvencija par pasaules kultūras un dabas mantojuma aizsardzību

– *UNESCO* 1980. gada Ieteikums par mākslinieka statusu

– *UNESCO* (1999. gads): 1954. gada Hāgas Konvencijas par kultūras vērtību aizsardzību bruņota konflikta gadījumā otrais protokols

– *UNESCO* 2001. gada Konvencija par zemūdens kultūras mantojuma aizsardzību

– *UNESCO* 2003. gada Konvencija par nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanu

– *UNESCO* 2005. gada Konvencija par kultūras izpausmju daudzveidības aizsardzību un veicināšanu (tostarp tās pielāgošana digitālajai videi, 2020. gada darbības pamatnostādnes)

– *UNESCO* 2015. gada Ieteikums par muzeju un kolekciju, to daudzveidības un lomas sabiedrībā aizsardzību un veicināšanu

– *UNESCO* Statistikas institūts, "*2025 Framework for Cultural Statistics*"

– *UNESCO*, "*Re|Shaping Policies for Creativity: we share, we act, we build*" (2026. gads, ceturtais izdevums)

– *UNESCO*, "*Recommendation on the Ethics of Artificial Intelligence*" (2021. gada novembris)

– *UNESCO*, "*Implementing the UNESCO 1980 Recommendation Concerning the Status of the Artist*": https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000387452

– Apvienoto Nāciju Ģenerālās asamblejas rezolūcija "Pārveidosim mūsu pasauli: ilgtspējīgas attīstības programma 2030. gadam" (pieņemta 2015. gada 25. septembrī)

– Apvienoto Nāciju Organizācija, Nākotnes pakts (A/RES/79/1, pieņemts 2024. gada 22. septembrī)